

Årsrapport 2021 Verneområdene i Rondane og Dovre

SNO lokalt:

Finn Bjormyr, SNO-Hundorp

I tillegg er det kjøpt tjenester av:

Dovre fjellstyre

Sel fjellstyre

Ringebu fjellstyre

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Kontroll, tilsyn og informasjon.....	3
2.1 Kort om aktiviteten.....	3
2.1.1 Motorferdsel	3
2.1.2 Sykkel	4
2.1.3 Organisert ferdsel	5
2.1.4 Annen ferdsel	5
2.1.5 Etterlevelseskontroll bygg og tiltak	5
2.2 Resultater eller reaksjoner	6
2.3 Anbefalte oppfølgingspunkter.....	7
2.4 Ulike tiltak	9
2.4.1 Brukerundersøkelse	9
2.4.2 Ferdselsregistrering - sykkel.....	9
2.4.3 Fjerning varding på tidligere T-merka sti.....	11
2.4.4 Deltagelse i oppsetting informasjonspunkt	12
2.4.5 Forebygging av erosjonsskader stier	13
2.5 Utviklingstrekk og utfordringer	15
2.6 Anbefalte oppfølgingspunkter.....	15
3. Andre tema	15
3.1 Villrein	15
3.2 Jerv	15
3.3 Rovfugl	16
3.4 Kulturminner	16
4. Vedlegg.....	17

1. Innledning

Statens naturoppsyn (SNO) med ansvar for oppsynet i verneområdene i Rondane. Oppsynet gjennomføres i regi av SNO eller som tjenestekjøp fra lokale fjellstyrer.

Feltarbeidet som gjennomføres er i henhold til bestilte oppgaver fra Nasjonalparkstyret, og rapporteres i databasen Elektronisk feltdagbok (verneområdeloggen).

SNO har deltatt på nasjonalparkstyremøtene i 2021 (et forfall). Her bidrar SNO med faktaopplysninger dersom dette blir etterspurt i møtet.

SNO gjennomfører en rekke andre oppgaver i verneområdene i Rondane som kommer i tillegg til oppdragene utført på bestilling fra Nasjonalparkstyret. Disse arbeidsoppgavene er omtalt til slutt i denne årsrapporten.

2. Kontroll, tilsyn og informasjon

2.1 Kort om aktiviteten

2.1.1 Motorferdsel

Det er gjennomført tilsyn og kontroll med motorferdsel både på snødekt mark og barmark. Dette har vært gjort både som planlagte aksjoner, og som kontroller i forbindelse med annen aktivitet. Det kan være tilfeller der ulovlig motorferdsel med snøskuter foregår inn mot, eller delvis innenfor verneområdene. I 2021 kom det melding om ulovlig kjøring fra Frydalen og inn i Rondane nasjonalpark. Kontrollen som ble gjennomført tydet på at dette var motorferdsel i forbindelse med jervregistrering i regi av SNO. Det ble gjennomført en kartlegging ut fra de fleste utfartsparkeringsplassene på vestsiden av Rondanemassivet vinterferien 2021. Det ble ikke avdekket kjøring som ikke var i tråd med gjeldene tillatelser. Totalt ble 3 leiekjørere kontrollert, uten merknader. For hele området anser SNO omfanget av ulovlig motorferdsel i verneområdene som lite. Den øvrige motorferdselen er stabil. SNO får melding om kjøringen i tråd med dispensasjonene som blir gitt.

I 2021 ble gjennomført kontroll på stikking og løypekjøring innenfor verneområdene. Alle kontrollene viste at løyvene ble fulgt.

Nasjonalparkstyret bestilte spesielt oppsyn med motorferdsel på Peer Gynt setervei før veien åpner 01.06. Kontrollen viste at det ble kjørt på veien innenfor Frydalen landskapsvernområde når veien var kjørbare siste del av mai 2021.

Bilde Peer Gynt setervei den 28.05.21.

Det er ikke stengte bommer på veien. Det er heller ikke informasjon til bilistene om regelverket. Bakgrunnen for begrensningen på veibruken er hensynet til villreintrekket fra Vullufjell til Tjørnseterfjellet i april/mai.

2.1.2 Sykkel

SNO fører tilsyn med bestemmelser i verneforskriften som regulerer sykling i Rondane og Dovre nasjonalparker. Det er satt opp skilt med sykkelforbud ved nasjonalparkgrensen på de mest aktuelle stiene for sykling.

Skilt på brua over Ula ved Spranghaugen i Sel kommune.

SNO fikk melding om at det var sykling i stikka løypa inn til Rondvassbu. Det ble satt opp skilt med sykkelforbud. Etter dette observerte vi ikke sykkelspor i skiløypa. Ut i fra opplysninger på Strava kan det se ut som det er noe sykling på stier og topper utenfor de sonene der dette er tillatt. Trolig er ikke omfanget stort. Det kan virke som at når det kommer opp skilt så blir dette respektert.

Det er ikke kommet opp skilting på at forbudet mot motorisert ferdsel på Grimsdalsveien (1.12-04.06) og veien fra Spranget til Rondvassbu også omfatter El-syssel. Bruk av sykkel og El-syssel oppfattes til å være økende.

2.1.3 Organisert ferdsel

Organisert ferdsel i verneområdene i Rondane har et lite omfang. Oppsynet har ikke kontrollert dette i 2021. Trolig er det noen organiserte turer i det godkjente sti og løypenettet som ikke er søknadspliktige. Trolig vil denne typen organisert aktivitet øke framover.

2.1.4 Annen ferdsel

Tall fra tidligere ferdselsundersøkelser viser at ferdselen på stinettet i Rondane er stort. Vi har ikke mottatt dataene som NINA samler inn for 2021. Disse blir ettersendt når vi mottar dem. Alternativt at de kommer inn i årsrapporten for 2022.

2.1.5 Etterlevelseskontroll bygg og tiltak

I 2021 har SNO gjennomført kontroll med 12 tillatelser til bygg eller andre tiltak i verneområdene. Et krav om riving av tilbygg på ei seter, og to krav om riving av plattinger satt opp ved steinbuer, ble kontrollert. Ingen vesentlige avvik i forhold til gitte dispensasjoner ble avdekket. Oppretting av tilbygg i Frydalen landskapsvernområde er gjennomført. Plattingene som skulle fjernes, ble fjernet i henhold til fastsatt frist.

Platting fjernet ved steinbu ved Rundhøa i Vulufjell.

2.2 Resultater eller reaksjoner

I 2021 har det vært fokus på parkering av bil langs Grimsdalsveien og Dørålseterveien. Dette er fulgt opp med en betydelig tilstedeværelse. Bakgrunnen for innsatsen var at man i 2020 gjennomførte en avgrensning av mulighetene for å kjøre ut fra Grimsdalsveien. Disse endringene ble fulgt opp med kontroll i 2021.

Avskjæring av vei ned til Grimsa.

Skilting av hvor det ikke er tillatt å parkere/kjøre.

Tidligere har det vært en kultur for å parkere langs veien i Grimsdalen på flere steder. Nå blir de besøkende henvist til å benytte parkeringsplassene ved Bjørnsgardseter (Barthbua), Tollevshaugen (Løken), Grønbakken og Helleberget. Fjellstyret drifter på disse plassene en enkel utedo. I 2021 kom det også opp informasjon om anbefalte overnattingssteder i Dovre og Folldal. Det er mange besøkende til Grimsdalen. Disse tiltakene har styrt overnattingen til færre steder. Der det er mulig å håndtere søppel mm.

Som tidligere har det gjennom oppsynet vært prioritert tilstedeværelse i forhold til de besøkende. Dette er rapportert i verneområdeloggen.

2.3 Anbefalte oppfølgingspunkter

I tråd med bestillingen fra nasjonalparkstyret vil det bli vektlagt å ha oppsyn og kontroll i de sentrale trekk og bruksområdene for villreinen. De besøkende er mottakelige for veiledning og informasjon i felt. Rondane er lett tilgjengelig både sommer og vinter. Grimsdalsveien har gjennomgangstrafikk mellom Dovre og Folldal kommune, går gjennom Grimsdalen landskapsvernområde med Dovre nasjonalpark på nordsiden og Rondane nasjonalpark på sørsiden. I tillegg går Dørålseterveien, veien til Spranget/Rondvassbu og veien til Smuksjøseter langt inn i fjellområdet. Veiene åpner for ferdsel som kan være problematisk for dyrelivet i verneområdene.

I 2022 vil det bli laget en samlerapport på tilretteleggingstiltak gjennomført i regi av nasjonalparkstyret (bestillingsdialogen). Dette for å avdekke om det er nødvending med vedlikehold. Eksempel bru over Vesle Ula ved Peer Gynt hytta.

2.4 Ulike tiltak

2.4.1 Brukerundersøkelse

I 2021 ble det gjennomført brukerundersøkelse etter mal fra undersøkelsen i 2009.

Selvregistreringskassene ble plassert på de samme plassene.

Kassene ble satt opp i uke 24 og tatt ned i uke 42. Skjemaene ble tatt inn hver uke på de mest besøkte innfallsportene. De andre minimum annen hver uke. Kassene ble primært ettersatt hver mandag. Kassene var plassert på følgende steder: Høvringen-mot Sletthø, Smuksjøseter mot Peer Gynt hytta, ved Spranget langs veg til Rondvassbu, ved Straumbu (ved gangbrua over Atna), Dørålseter (sør ut fra p-plassen v/Nedre Dørålseter), Gautåsæter, mot Grimsdalshytta og sti ved Barthbua (sørsiden av Grimsa).

Selvbetjeningskasse i Dørålen.

Undersøkelsene fungerte bra. Brukerne forstod hvor skjemaene skulle legges.

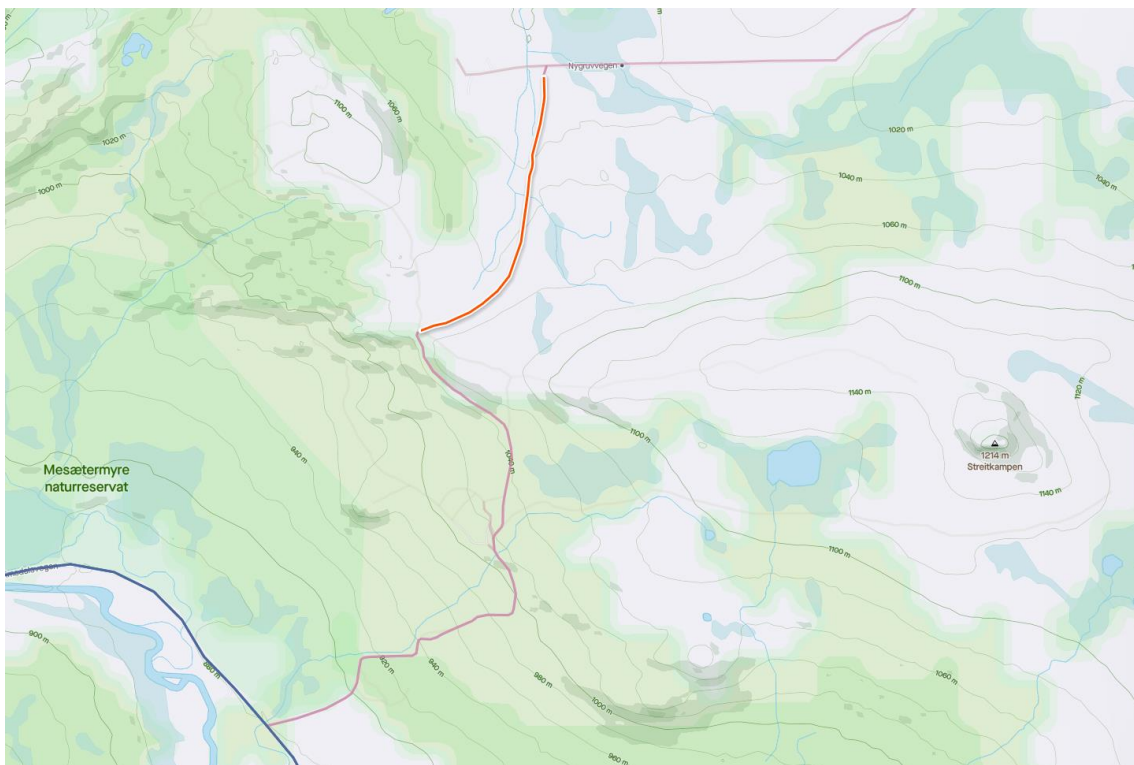
2.4.2 Ferdelsesregistrering - sykkel

I 2021 prøvde vi å registrere bruk av sykkel i Grimsdalen. På grunn av tekniske problem fikk vi ikke gjennomført dette i 2021. Derfor har NINA (Tobias Holter og Vegard Gundersen) gjort et uttrekk av Stravadata fra Grimsdalen for perioden 2016-2021. Hele kapitelet bygger på rapporten fra NINA. For Stravabruken av sykkel i hele Grimsdalen er det valgt 3 forskjellige transekter (Strava kaller det edges) i Grimsdalen. Ett i øst, et midt i ved Grimsdalshytta og et i vest (Figur 1).

Figur 1 - De tre transektene som er undersøkt i Grimsdalen

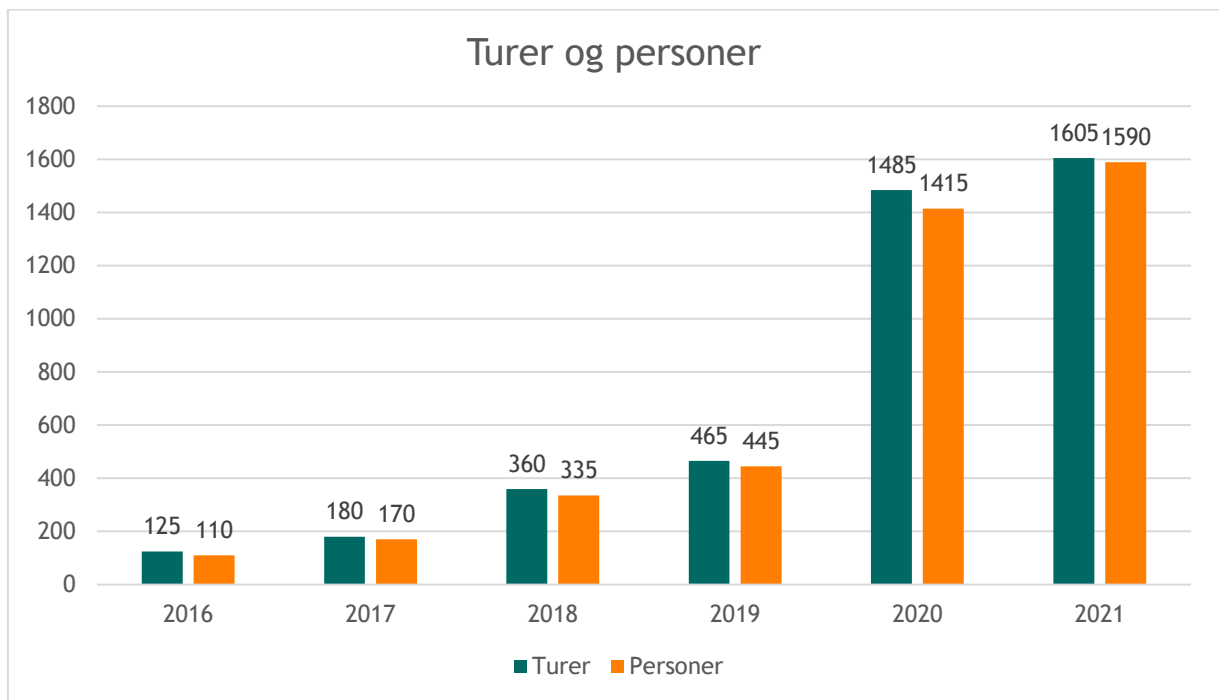
Data fra 2016 til og med 2020 er lastet ned som årlige data, mens data for 2021 er lastet ned som månedlige data.

Figur 2 - Data for transektet merket i orange er lastet ned og analysert for årene 2016-2021

Dataene som er hentet ut viser utviklingen av antallet syklist i Grimsdalen i perioden 2016-2021.

Det har vært en økning i antall syklist hvert år fra 2016-2021. Figuren under viser antall personer som har syklet gjennom en eller flere av de 3 transektene i løpet av sin tur. Den største økningen ses fra 2019 til 2020.

Figur - De tre transektene som er undersøkt i Grimsdalen i perioden 2016 til 2021

2.4.3 Fjerning varding på tidligere T-merka sti

DNT flyttet Gråhøgdbu i 2020 til Maihaugen. Denne hytta ble erstattet av Veslefjellbua. Det merka stinettet ble flyttet blant annet mellom Veslefjellbua til Eldåbu.

Den merka T-stien går nå fra Veslefjellbua frem til hovedveien over Venabygdsfjellet til Spidsbergseter over Flaksjøhøgda og ned til Storkvanndalen videre til Venåssætra - Eldåsetrene og til Eldåbu.

DNT henvendte seg i juni 2021 og forespurte om nasjonalparkforvaltningen kunne gjøre enkle tiltak for å unngå at turgåerne gikk feil. De hadde fått flere henvendelser fra turgåere som hadde gått den gamle traseen og hatt problem med å finne fram.

Den nedlagte stien ble gått over og fjernet T-merking som var kommet opp. I tillegg ble skiltingen i de nye stidelenes flyttet noe slik at det ikke var tvil om hva som var riktig sti mellom Veslefjellbu og Eldåbu. Ved stidelet fra sør ble det gjort mindre revevegeteringstiltak ved Dørmyrin.

Stidele ved Dørmyrin.

Omleggingen av hytte og stinettet til DNT er gjort av hensyn til villreinen sin arealbruk. Etter at det ble foretatt en mindre fjerning av gamle T-varder og tydeliggjort T-stien i sti delene har vi ikke fått meldinger om at turgåere har gått feil. Noe av utfordringene er at det er mange gamle papirkart som viser den gamle ruten som ikke lenger er merket i terrenget. Mange plasser er denne stien også vanskelig å finne.

2.4.4 Deltagelse i oppsetting informasjonspunkt

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har fått etablert merkevaren «Norges nasjonalparker» på ulike informasjonspunkt rundt nasjonalparkene. Leveranser og arbeid er utført av ulike lokale firmaer og entreprenører. Montering av plakater er utført av SNO. Alle plakater blir vasket hver vår før sommersesongen starter. Merkevaren er nå oppe på Putten seter, Høvringen, Venabu, Kvamsfjellet, Rondvassbu, Eftansåe, Fallet, Brattbakken, Hjerkinholen og Hageseter. Det gjenstår å montere noen temaplakater på disse informasjonspunktene. I tillegg gjenstår noe finpuss rundt infopunktene på Brattbakken, Hjerkinholen og Hageseter. På Spranget gjenstår noe arbeid som er planlagt i 2022. Nytt punkt er også planlagt i Dørålen og ved Folldal gruver.

Informasjonspunkt Hagester.

2.4.5 Forebygging av erosjonsskader stier

I stinettet rundt Rondvassbu er det en del erosjon på grunn av at vegetasjonen bli slitt bort på grunn av tråkk skader. Deretter blir det erosjon på grunn av vann og tråkk.

Strekning av sti mot Veslesmeden der tiltak er utført er markert med blått.

Erosjonsutsatt skråning før og etter.

Alle tiltakene er gjort i eksisterende T-merka sti.

Det ble laget en enkel dreneringsgrøft med håndmakt på toppen av bakken for å hindre overflatevannet å renne ned i den delen av stien som er steinsatt.

Det er ikke synlige kjørespor etter dette oppdraget mellom veien til Rondvassbu og inn til stien til Veslesmeden på andre siden av Stor Ula. Det ligger rester av et gammelt veifar til Rondvassbu som ble benyttet på sørsiden av Stor Ula.

I tillegg ble det gjort mindre tiltak i stien fra Dørålseter til Rondvassbu for å unngå at stien bredda seg i et fuktig parti.

2.5 Utviklingstrekk og utfordringer

Rondane er et fjellområde med stor bruk både sommer og vinter. Samtidig som man har et sårbart dyre og fugleliv i området. Det er en utfordring å informere godt nok til de besøkende. Det er nå oppe informasjonspunkt ved alle de mest brukte parkeringsplassene rundt Rondane og Dovre nasjonalparker. I tillegg er det etablert en besøksrettet nettside for verneområdene. Informasjonen til de besøkende er svært bra.

I tillegg er det på plass verneskilt og underskilt de plassene der dette er aktuelt. Skilting med at motorferdselsforbud på vei i verneområdene også gjelder El-sykkel og sykkelforbudskilt på aktuelle stier vil være på plass våren 2022.

Villreinen sin arealbruk er påvirket av fritidsbruken i Rondane.

2.6 Anbefalte oppfølgingspunkter

Gjennomføre planen for informasjonspunkt som er vedtatt av nasjonalparkstyret. Få på plass underskilt med sykkelforbudt og gjelder også El-sykkel på utvalgte punkt. Det er behov for å gjøre tiltak på Spranget og på veien fra reinsbommen inn til Spranget. Tiltak langs veien fra Blæsterdalen til Dørålseter må også vurderes. I tillegg må det vurderes tiltak langs veien fra Vegaskillet og inn til Haverdalssetrene. Tiltak som ble avklart i 2021 må gjennomføres i 2022. Dette er tiltak for å unngå parkering i sårbare områder og forebygge at det kjøres i utmark med bil.

Hvordan man skal regulere kjøring med bil før Peer Gynt setervei åpner, må avklares.

3. Andre tema

SNO gjennomfører en rekke oppgaver i verneområdene på Rondane som er forankret i sentrale oppgaver i SNO. Dette arbeidet presenteres kort nedenfor.

3.1 Villrein

SNO deltar i villreinjakttoppsynet i samarbeid med de lokale rettighetshaverne.

SNO har deltatt i oppstarten på arbeidet med kvalitetsnormen for villrein i Rondane villreinområde. Arbeidet har bestått i gjennomgang og revidering av kunnskapsgrunnlaget for villreinens arealbruk.

3.2 Jerv

SNO har ansvaret for bestandsovervåking av jerv i Norge. Bestandsovervåkingen utføres i hht nasjonal instruks og rapporteres til Rovdata i databasen Rovbase. Overvåkingen baserer seg på besøk på kjente hilokaliteter og innsamling av DNA-prøver gjennom vinteren.

3.3 Rovfugl

SNO har ansvaret for ekstensivovervåking av kongeørn og hubro i Norge. Begge artene inngår i hvert sitt nasjonale overvåkingsprogram med tilhørende instruksjoner. SNO registrerer og rapporterer til Rovdata, via databasen Rovbase. Kongeørn er registrert i verneområdene i Rondane.

SNO bidrar også i overvåkingen av jaktfalk i regi av Statsforvalteren i Innlandet.

Øvrige rovfuglarter som registreres av SNO rapporteres i Rovbase eller artsobservasjoner.no.

3.4 Kulturminner

Kulturminner er en del av verneformålet for nasjonalparkene og SNO fører tilsyn med og registrering av kulturminner som en del av feltarbeidet. Dette arbeidet rapporteres til de respektive Fylkeskommunene.

Det ble under ledelse av Fylkeskommunen gjennomført vedlikehold på fangstanlegget på Formokampen.

Skader på fangstrusa på Formokampen.

Etter at skadene på reparert.

4. Vedlegg

Statens naturoppsyn

Telefon: 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@naturoppsyn.no | **Nett:** naturoppsyn.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet. Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets feltpersonell.

SNO ivaretar nasjonale miljøverdier og forebygger miljøkriminalitet. Oppgavene spenner fra kontroll og overvåking, til skjøtsel i verneområder, tilrettelegging i viktige natur- og kulturminneområder, informasjon og formidling.

SNO har også mange oppgaver knyttet til store rovdyr, både registrering av bestander, dokumentasjon av skader på husdyr og tamrein, og uttak av dyr det er gitt fellingstillatelse på. Ledelsen i SNO sitter i Trondheim, og vi har ca. 60 lokalkontor spredt over hele landet.